

monogramok életes növekedésével. Hiszen többet ér a fa egyre mélyülő és táguló vésetének változása, mint a kőbe faragott szavak mértani változatlansága.

A folyó medre összeszűkül, de sodra felgyorsul, s elérkezik utolsó eséséhez. Rövid időre megállok még, és eltűnődöm. A víz tömegének medret és irányt a távoli torkolatvidék vonzása ad, amely már bent tevékenykedik a sodrásban. De mi ad értelmet, erőt mulandó életemnek? Mi nyújt állandóságot változó életemnek? Izajás nyomán merem mondani: az életemet magához vonzó hűséges Isten, aki már bent munkálkodik legbensőbb igazságkeresésemben és szeretetigényemben.

Félszeg csöndbe húzódok, de nincs okom szorongásra és szívszorulásra, mert Isten megszólal: az évek elmúlhatnak, „a hegyek megszűnhetnek, és a halmok (köztük a pannonhalmi is) meginoghatnak, de hozzád való hűségem nem szűnik meg.”

Az esti szürkületben apám fényképét nézem. Egy fényképet, mely egykoron pillanatfelvétel volt. Arca mögött Ábrahám, Izsák, Jákob és József vonásait vélem felismerni. Az „atyák” egymásra rajzolódó változó képei mögött bibliaolvasásom változékonyságában, hűséges-hűtlen életemben a változatlant, amit Szent Pál így mond az első Korintusi levélben: „Hűséges az Isten” (1,9) Egyre inkább hiszem: a Biblia legnagyobb, legszabadított örömhíre, hogy nem én vagyok hűséges Istenhez, hanem O hűséges hozzám. Olyan örömhír ez, mely nélkül alig tudnék élni.

Ritoók Zsigmond levele

Kedves Laci!

Egyheti vívódás és erőlködés után kénytelen vagyok visszalépni. Amit én a Te kérdéseidre felelnék, az tulajdonképpen összefoglalható a 119. zsoltárnak ezekben a szavaiban: „Lábam előtt nincsen a Te igéd, ösvényem világossága.” Ezt próbáltam meg kifejtetni, elmagyarázni, hogy persze a Biblia ismeretanyag is, irodalom is, de mindennekefelett a Szent Lélek által Isten beszéde, élethelyzetekben személyes üzenet, de mindig csak valami olyan keserves, didaktikus laposság jött ki, annyira távol attól, ami bennem él, amit a Biblia jelent, annyira messze attól a vallomástól, hogy „a te beszéded oly igen jó nekem”, hogy „ne vednek számban jó íze van”, hogy le kellett tennem a tollat, s be kellett látnom: nem megy. Magamtól nem megy. Ne haragudjál, kérlek, tudom ez bizonyára zavart okoz a szerkesztésben, de hidd el, egy kényszeredett vallomás sokkal rosszabb volna. Mikor Dávid templomot akart építeni, Nátán rögtön helyeselt, mert istenes dolognak tartotta, azután kiderült, hogy Isten másképp gondolta. Valahogy így vagyok én is. És ahogy Salamon megépítette a templomot, Te is bizonyára megtalálod azt a Salamont, aki most tud vallomást tenni. Köszönöm, hogy gondoltál rám, és bocsássad meg, hogy most vissza kell lépnem.

1990. febr. 15.

Szeretettel üdvözöl
Ritoók Zsigmond